

ОСОБЛИВОСТІ ПОБУДОВИ ДЕРЖАВНОЇ СИСТЕМИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ

THE FEATURES OF CREATION OF THE STATE INFORMATION SECURITY SYSTEM

У статті досліджено особливості побудови державної системи інформаційної безпеки. Зокрема, виокремлено загальні цілі побудови державної системи інформаційної безпеки. Окреслено структуру державної системи інформаційної безпеки. Сформульовано та розкрито принципи формування державної системи інформаційної безпеки. Запропоновано шляхи створення і реалізації державного механізму забезпечення інформаційної безпеки.

Ключові слова: державна система, інформаційна безпека, державний механізм забезпечення інформаційної безпеки, шляхи, державна політика з питань інформаційної безпеки.

В статье исследованы особенности построения государственной системы информационной безопасности. В частности, выделены общие цели построения государственной системы информационной безопасности. Очерчена структура государственной системы информационной безопасности. Сформулированы и раскрыты принципы формирования

государственной системы информационной безопасности. Предложены пути создания и реализации государственного механизма обеспечения информационной безопасности.

Ключевые слова: государственная система, информационная безопасность, государственный механизм обеспечения информационной безопасности, пути, государственная политика по вопросам информационной безопасности.

The features of creation of the state information security system are investigated in the article. In particular, overall objectives of creation of the state information security system are allocated. The structure of the state information security system is outlined. The principles of formation of the state information security system are formulated and disclosed. The ways of creation and realization of the state mechanism of information security ensuring are offered.

Key words: state system, information security, state mechanism of information security ensuring, ways, state policy concerning information security.

УДК 351:342.57

DOI <https://doi.org/10.32843/2663-5240-2019-11-33>

Торічний В.О.

к. психол. наук, докторант
Навчально-науково-виробничий центр
Національного університету
цивільного захисту України

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Наприкінці ХХ століття відбулися якісні зміни в політичній, економічній та науково-технічній сферах, які змусили багато в чому переглянути державну політику в сфері захисту інформації. В Україні відійшла в минуле державна монополія на інформаційні ресурси, зокрема. Причому правові питання володіння, користування та розпорядження цими ресурсами багато в чому ще не врегульовані. Колишній адміністративний механізм управління інформаційною безпекою став неможливим і неефективним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми забезпечення інформаційної безпеки в державі неодноразово підлягали дослідженню з боку численних вчених, зокрема, таких, як: В. Богуш [1], І. Бондар [2], Б. Кормич [3], О. Пилипенко [4] та інші.

Необхідно на цім зауважити, що в наукових працях вчених здебільшого розглядаються загальні питання забезпечення інформаційної безпеки. Однак перспективи формування та впровадження державної системи інформаційної безпеки залишаються мало визначеними та потребують подальшого висвітлення.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Зважаючи на величез-

ний обсяг наукових досліджень і практичних напрацювань у сфері забезпечення державної інформаційної безпеки, слід зазначити, що нинішні умови викликають постійні зміни у зовнішньому та внутрішньому інформаційному середовищі.

Крім того, є велика кількість небезпек і загроз інформаційній безпеці держави та їх регіонів. Відповідно, постає об'єктивна необхідність розробки та впровадження державної системи інформаційної безпеки.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження особливостей побудови державної системи інформаційної безпеки.

Необхідність досягнення поставленої мети передбачає розв'язання такого кола завдань:

- виокремити загальні цілі побудови державної системи інформаційної безпеки;
- окреслити структуру державної системи інформаційної безпеки;
- сформулювати та розкрити принципи формування державної системи інформаційної безпеки;
- запропонувати шляхи створення та реалізації механізму забезпечення інформаційної безпеки.

Виклад основного матеріалу. За своєю побудовою державна система інформаційної безпеки є багаторівневою та багатофунк-

ціональною системою. Структура державна система інформаційної безпеки включає державні органи управління системою інформаційної безпеки, а також територіальні органи державних органів виконавчої влади, які вирішують загальносистемні завдання інформаційної безпеки, об'єктні (цільові) та функціональні підсистеми державної системи інформаційної безпеки.

Загальними цілями побудови державної системи інформаційної безпеки є такі:

1) проведення державної політики з питань інформаційної в державі й її регіонах передбачає вдосконалення організаційно-правового, нормативно-методичного, технічного та кадрового забезпечення інформаційної безпеки в органах державної влади і місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях регіону, насамперед, позавідомчої належності;

2) координація дій регіональних державних і недержавних структур щодо захисту регіонального інформаційного простору; створення необхідної інфраструктури для організаційно-правового, нормативно-методичного, технічного та кадрового забезпечення інформаційної безпеки в державі та її регіонах [2; 3].

Реалізація першої мети державної системи інформаційної безпеки, насамперед, спрямована на забезпечення державних інтересів у сфері інформаційної безпеки в регіоні. Водночас повинен забезпечуватися захист найбільш важливої інформації, що перебуває в розпорядженні органів регіонального управління, а також захист регіонального інформаційно-психологічного простору.

Реалізація другої мети спрямована на забезпечення соціально-економічної безпеки держави й її регіонів. Досягнення цієї мети вимагає розробки нових погоджених механізмів забезпечення інформаційної безпеки, організації взаємодії між наявними регіональними та державними органами державної системи інформаційної безпеки та структурами, що працюють в сфері інформаційної безпеки держави й її регіонів.

Цілі державної системи інформаційної безпеки досягаються шляхом створення та реалізації механізму забезпечення інформаційної безпеки, що включає:

– органи державної системи інформаційної безпеки, які забезпечують виконання всієї повноти завдань і функцій в області інформаційної безпеки та наділені відповідними повноваженнями;

– систему планових законодавчих, організаційно-розпорядчих, нормативних й інформаційних документів, що регламентують і

забезпечують діяльність органів державної системи інформаційної безпеки;

– технології, системи та засоби, що перебувають у відомстві органів державної системи інформаційної безпеки [1; 4].

В основу формування державної системи інформаційної безпеки можуть бути покладені такі принципи:

– законність;

– розмежування повноважень щодо забезпечення інформаційної безпеки між державними органами державної системи захисту інформації та органами місцевого самоврядування;

– добровільність входження до складу державної системи інформаційної безпеки підприємств, установ і організацій регіону;

– колегіальність керівництва державної системи інформаційної безпеки;

– стабільність ядра державної системи інформаційної безпеки, що забезпечує виконання функцій інформаційної безпеки;

– адаптивність оболонки державної системи інформаційної безпеки до зовнішніх умов і завдань;

– раціональне поєднання універсальності та диференціації механізмів забезпечення інформаційної безпеки;

– облік досвіду забезпечення інформаційної безпеки в Україні і її регіонах;

– поетапність формування і розвитку державної системи інформаційної безпеки [1; 2].

Зокрема, принцип законності полягає в:

– створенні державної системи інформаційної безпеки в суворій відповідності з державними нормативно-правовими актами у сфері інформаційної безпеки;

– формуванні регіонального законодавства, яке забезпечує раціональне використання інформаційних ресурсів регіону;

– реалізацію правового механізму захисту регіонального інформаційного простору.

Принцип розмежування повноважень щодо забезпечення інформаційної безпеки між державними органами державної системи захисту інформації та органами місцевого самоврядування полягає в тому, що на державному рівні визначаються загальні вимоги щодо забезпечення інформаційної безпеки, закріплені в системі державних правових, організаційно-розпорядчих та нормативних документів; на регіональному рівні створюються умови для реалізації цих вимог і механізму з метою запобігання в регіоні шкоди від загроз інтересам держави, суспільства та особистості в інформаційній сфері.

Принцип добровільності ґрунтується на взаємній вигоді підприємств, установ і

організацій регіону щодо об'єднання зусиль у вирішенні питань інформаційної безпеки, невтручання органів державної влади в сферу компетенції власників інформації та інформаційних систем.

Принцип колегіальності керівництва передбачає прийняття погоджених взаємно вигідних для всіх суб'єктів забезпечення безпеки інформації рішень з питань інформаційної безпеки за повної самостійності та персональної відповідальності цих суб'єктів у конкретній галузі діяльності.

Принцип стабільності ядра державної системи інформаційної безпеки означає обов'язкову наявність в її складі елементів, які забезпечують пріоритетне виконання функцій інформаційної безпеки за будь-яких варіантах розвитку державної системи інформаційної безпеки.

Принцип адаптивності оболонки державної системи інформаційної безпеки полягає в створенні (відповідно до поточних зовнішніх умов і завдань, що розв'язуються) гнучкої системи організації діяльності в області інформаційної безпеки.

Принцип раціонального поєднання універсальності та диференціації механізмів інформаційної безпеки полягає у визначенні загального механізму забезпечення інформаційної безпеки та поширенні досягнутого досвіду, а також у визначенні специфічних вимог і розробці спеціальних механізмів захисту регіонального інформаційного простору.

Принцип врахування досвіду забезпечення інформаційної безпеки в Україні та регіонах передбачає наявність системи взаємного обміну інформацією між регіонами, узагальнення та періодичне доведення такого досвіду до органів державної системи інформаційної безпеки.

Принцип поетапності формування та розвитку державної системи інформаційної безпеки полягає у визначенні цілей та завдань розвитку, пріоритетності необхідних результатів, раціональної послідовності їх досягнення з урахуванням науково-технічних і економічних можливостей держави та її регіонів [1-4].

Висновки із цього дослідження і подальші перспективи в цьому напрямі.

Підбиваючи підсумки даного дослідження, слід зазначити, що в ньому було отримано такі висновки:

– виокремлено загальні цілі побудови державної системи інформаційної безпеки: вдосконалення організаційно-правового, нормативно-методичного, технічного та кадрового забезпечення інформаційної безпеки в органах державної влади та місцевого самоврядування, а також створення необхідної інфраструктури для організаційно-правового, нормативно-методичного, технічного та кадрового забезпечення інформаційної безпеки в державі й її регіонах;

– окреслено структуру державної системи інформаційної безпеки. Підкреслено, що вона має бути багаторівневою і багатofункціональною системою;

– сформульовано та розкрито принципи формування державної системи інформаційної безпеки: законність; раціональне поєднання універсальності та диференціації механізмів забезпечення інформаційної безпеки; облік досвіду забезпечення інформаційної безпеки в Україні та її регіонах; поетапність формування та розвитку державної системи інформаційної безпеки тощо;

– запропоновано шляхи створення і реалізації механізму забезпечення інформаційної безпеки: формування органів державної системи інформаційної безпеки; створення системи планових законодавчих, організаційно-розпорядчих, нормативних й інформаційних документів; застосування технологій, систем і засобів, що перебувають у відомстві органів державної системи інформаційної безпеки.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Інформаційна безпека держави / В. Богуш, О. Юдін ; Гол. ред. Ю. Шпак. Київ : МК-Прес, 2005. 432 с.
2. Бондарь И. Проблемы информационной безопасности в условиях переходного общества. *Персонал*. 2003. № 8. С. 47–48.
3. Кормич Б. Інформаційна безпека: організаційно-правові основи : навчальний посібник. Київ : Кондор, 2005. 382 с.
4. Пилипенко О. Формула безпеки : Информационная безопасность. *СНІР*. 2005. № 12. С. 72–73.